

Räcker de svenska insatserna för att företagen ska övervintra genom coronakrisen?

Inledning

Coronaepidemin har lamslagit stora delar av näringslivet. Många företag inom bland annat hotell- och restaurang, persontransporter och arrangörer av publika evenemang har tvingats att helt upphöra med sina verksamheter. Sällanköpshandeln har fått kraftigt vikande försäljning då människor undviker att till exempel besöka köpcentrum. Även delar av tillverkningsindustrin har drabbats av en snabbt vikande efterfråga och svårigheter att få leveranser.

Samtidigt finns det en förhoppning om att delar av efterfrågefallet kan tas tillbaka när samhället öppnar upp igen. Hushåll som under krisen avhållit sig från att till exempel köpa sällanköpsvaror kommer att behöva göra det när möjligheten ges. Sannolikt blir ökningen mindre inom hotell- och restaurang, men efterfrågan bör i varje fall kunna återgå till tidigare nivåer.

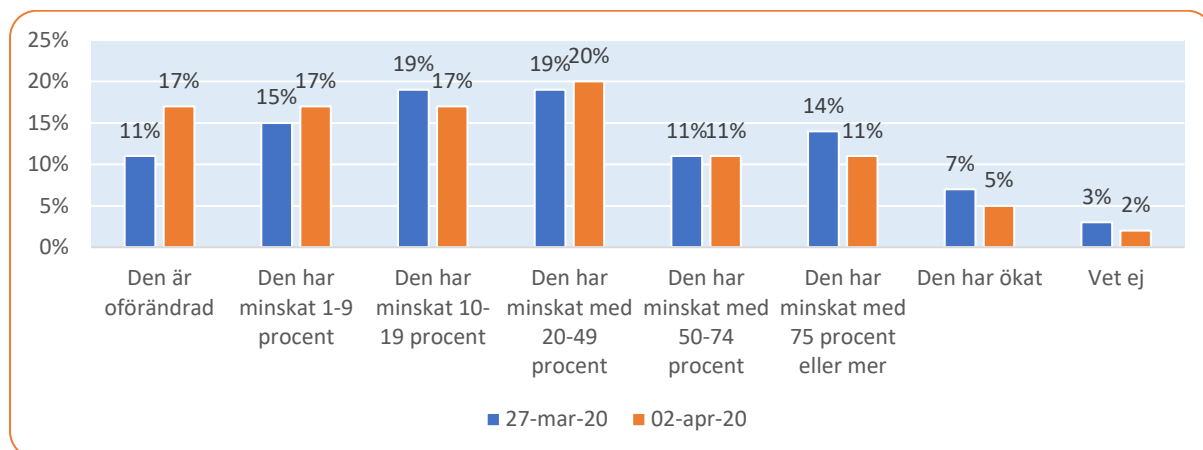
Det är osäkert om företagen lyckas att klara sig igenom krisen utan att tvingas i konkurs. De flesta företag har vissa reserver för att klara sig en kort period utan intäkter. Men när det egna kapitalet sjunkit till en nivå som motsvarar 50 procent av aktiekapitalet måste företagen upprätta en kontrollbalansräkning och i detta skede är det svårt att undvika konkurs.

I den här promemorian undersöker vi förutsättningarna för svenska företag att övervintra coronakrisen. Vi gör jämförelser av hur mycket situationen förbättrats genom den svenska regeringens stödinsatser men också av hur mycket läget hade förbättrats av att Sverige infört ett skydd mot fasta kostnader, vilket bland annat gjorts i Danmark och Norge.

Den försvunna omsättningen

Svenskt Näringslivs medlemsundersökningar visar att den stora delen av näringslivet påverkats negativt av coronakrisen med betydande omsättningsfall. Mer än vart femte företag har tappat mer än hälften av sin försäljning. Omkring 11 procent av företagen har tappat mer än tre fjärdedelar av sin omsättning och står därmed i det närmaste stilla.

Figur 1 Hur tror du att ditt företags försäljning/orderingång har förändrats under den senaste tiden jämfört med för ett år sedan?

Källa: Svenskt Näringsliv

Det kraftiga omsättningsfallet har redan givit effekter i form av en snabb ökning av antalet konkurser och företagsrekonstruktioner. Vidare stiger arbetslösheten snabbt. Bara under mars och början på april har över 56 000 personer varslats om uppsägning. Det kan jämföras med knappt 7 000 personer under mars och hela april 2019.

Företagens kostnader vid stillestånd

I den här promemorian undersöker vi företagens möjligheter att övervintra med inga eller ytterst små intäkter under en period. För att analysera denna fråga behöver vi först undersöka vilka kostnader företagen har och vilka de kan undvika om de stänger ned sina verksamheter. SCB redovisar med viss eftersläpning företagens intäkter och kostnader fördelade på vissa huvudposter.

Tabell 1 Fördelning av företagens kostnader enligt boksluten 2017

	Handels- och råvarukostnader	Personal-kostnader	Övriga kostnader
Jord- och skogsbruk	44%	12%	44%
Gruvor- och industri	56%	19%	26%
Bygg	62%	25%	13%
Handel	75%	11%	14%
Transport	10%	24%	66%
Hotell- och restaurang	29%	36%	35%
Information och kommunikation	36%	27%	37%
Juridisk och ekonomisk verksamhet	28%	39%	34%
Uthyrning, resor m.m	17%	40%	43%
Utbildning	12%	56%	32%
Vård	13%	65%	23%
Kultur och service	20%	26%	55%
Totalt	53%	21%	26%

Källa: SCB

Handels- och råvarukostnader är kostnader som företagen ofta kan dra ned helt på under stillestånd. Industriföretag behöver till exempel inte köpa in insatsvaror om de inte har någon produktion och handelsföretag behöver inte köpa in varor för vidareförsäljning. Personalkostnaderna går det också att dra ned på genom uppsägningar. Samtidigt vill de flesta företag gärna undvika uppsägningar om de tror att marknaden kommer att normaliseras inom kort. I annat fall riskerar de att stå utan personal med relevant utbildning och kompetens när marknaden öppnas upp igen. De övriga kostnaderna är oftast fasta kostnader som leasingavtal, hyror och avskrivningar. Dessa kostnader är svåra att undvika vid stillestånd.

Som framgår av tabellen ovan kan handelsföretagen i genomsnitt undvika 75 procent av de totala kostnaderna vid stillestånd, eftersom de inte längre behöver köpa in varor för vidareförsäljning. Inom transport, utbildning och vård utgör däremot kostnaderna för handels- och råvaror enbart drygt 10 procent.

Regeringens stödinsatser

För att fler företag ska kunna övervintra under nedstängningen och mildra de negativa effekterna på arbetsmarknaden har regeringen lanserat flera stödpaket. Dessa är inriktade mot att lyfta av en del av de kostnader som kvarstår vid stillestånd, det vill säga personalkostnaderna och övriga kostnader i tabellen ovan.¹

¹ Det har även vidtagits åtgärder för att förbättra kapitalförsörjningen för företagen genom att företagen kan få anstånd på sina skattebetalningar och regeringen har även infört kreditgarantier. Men dessa åtgärder påverkar inte företagens resultat och ligger därför utanför den här rapporten.

Minskning av personalkostnaderna

Regeringens har genomfört två olika åtgärder för att sänka företagens personalkostnader. Dels har företagen fått möjlighet att korttidspermittera personal, dels har arbetsgivaravgifterna sänkts.

Personalkostnader består främst av tre delar. Lön till de anställda, lagstadgade arbetsgivaravgifter och kollektivavtalade avgifter. De lagstadgade arbetsgivaravgifterna uppgår till 31,42 procent av lönen. De kollektivavtalade avgifterna utgörs till största delen av avsättningar till tjänstepension. Hur stora dessa avsättningar är beror på de anställdas löner. På löner under 7,5 inkomstbasbelopp per anställd avsätts cirka 4,5 procent av lönen. På den lön som överstiger denna nivå avsätts cirka 30 procent till tjänstepensionen. Utöver det betalar arbetsgivarna även särskild löneskatt på pensionskostnaderna. Uppgifter från 2019 visar att de kollektivavtalade avgifterna uppgick till 4,5 procent för arbetare och i genomsnitt 14,3 procent för tjänstemän.²

Den totala sänkningen av lönekostnaden genom både korttidspermitteringar och sänkning av arbetsgivaravgifterna beror på både löneläget och antalet anställda i företagen. Den statliga ersättningen vid korttidspermitteringar tar inte hänsyn till företagets kollektivavtalade avgifter och arbetsgivaravgiftssänkningen gäller bara löner upp till 25 000 kronor i månaden och maximalt 30 anställda. Totalt innebär det att mindre företag med löner runt 25 000 kronor får en betydligt större reduktion av personalkostnaden jämfört med större företag med högvärlödade tjänstemän.

I ett företag som idag står helt stilla är det möjligt att korttidspermittera personalen upp till 80 procent av arbetstiden. I dessa fall sänks de anställdas löner med 12 procent. Det innebär även att företaget enbart behöver betala 88 procent av de ursprungliga lagstadgade arbetsgivaravgifterna och de kollektivavtalade avgifterna. Statens ersättning vid korttidspermitteringar uppgår till 98,6 procent av bruttolönekostnaden multiplicerat med den procentuella nedsättningen av arbetstiden. För en person som korttidspermitterats ned till 20 procent av arbetstid och som har en lön på 30 000 kronor i månaden ger alltså staten en ersättning på 23 666. I tabellen nedan visar vi hur statens hjälpinsatser påverkar två exempelföretag. Företag A är ett småföretag med 5 anställda där alla tjänar 25 000 kronor i månaden. De kan därför få full nedsättning av arbetsgivaravgifterna. Företag B är ett stort företag med 500 anställda där alla anställda är värlödade tjänstemän med månadslöner på 55 000 kronor. Det bör påpekas att exemplen är något realistiska. Det finns få företag där inte någon anställd har en lön på över 25 000 kronor och det är heller inte sannolikt att alla anställda har löner på 55 000 kronor. Men dessa tillspetsade exempel ger en tydlig bild av hur insatserna för att reducera arbetskraftskostnaderna slår mot olika typer av företag.

I tabellen nedan visas att regeringens lättnader har en småföretagsinriktning. Företag A med enbart 5 anställda som tjänar 25 000 kronor i månaden kan undvika 84 procent av sina personalkostnader om de korttidspermitterar samtliga anställda ned till 20 procent av arbetstid. För företag B som är ett stort företag med ett högt löneläge går det vid full korttidspermittering att sänka arbetskraftskostnaden med 67 procent.

---

² Fakta om löner och arbetstider, Svenskt Näringsliv 2019.

Tabell 2 Maximal sänkning av personalkostnaderna med full korttidspermittering och sänkta arbetsgivaravgifter i två exempelföretag

	Företag A	Företag B
Anställda	5	500
Lön	25 000	55 000
Lönesumma	125 000	27 500 000
Arbetsgivaravgifter	39 275	8 640 500
Kollektivavtalade avgifter (4,5% i A och 14,3 % för B)	5 625	3 932 500
Total lönekostnad	169 900	40 073 000
Korttidspermittering		
Ny lön	110 000	24 200 000
Ny arbetsgivaravgift	34 562	7 603 640
Ny kollektivavtalade avgifter	4 950	3 460 600
Ersättning från staten 0,986*0,8*ny lön	-98 600	-21 692 000
Total personalkostnad med korttidspermittering	50 912	13 572 240
Andel kvarvarande kostnad	30%	34%
Arbetsgivaravgifter		
Sänkning av arbetsgivaravgifter	-23 331	-159 075
Ny total personalkostnad	27 581	13 413 165
Andel kvarvarande kostnad ink. Arbetsgivaravgifter	16%	33%

Ovanstående exempel är, som tidigare nämnts, något tillspetsade. Men det är ändå tydligt att stödinsatserna kommer att ha olika stor betydelse för olika typer av företag. I branscher med fler småföretag och lägre löner kommer företagen att kunna dra ned sina lönekostnader mer än i branscher med fler storföretag och högre löner.

Vi har inom ramen för denna rapport analyserat bokslut från cirka 240 000 aktiebolag³ från analysföretaget Bisnodes Serranodatabas. I databasen går det bland annat att ta fram lönekostnad, övriga personalkostnader och antal anställda. Vi kan därför se vilka företag som skulle nå taket för arbetsgivaravgiftssänkningen och göra simuleringar för hur mycket personalkostnaderna potentiellt skulle kunna sänkas i respektive bransch om både korttidspermitteringar och sänkta arbetsgivaravgifter användes fullt ut. Analysen visar att stödinsatserna får störst genomslag inom jord- och skogsbruk samt hotell- och restaurang. Personalkostnaden för en genomsnittligt anställd kan sänkas till mellan 22 och 23 procent i dessa två branscher. Inom tillverkningsindustrin är motsvarande andel 30 procent. Skillnaderna beror alltså på att industriföretagen oftast har fler anställda och att löneläget är högre.

³ I analysen ingår inte energibolag och företag inom utbildning, vård och omsorg.

Tabell 3 Andel kvarvarande kostnad av den ursprungliga personalkostnaden vid permittering ned till 20 procents arbetstid och med hänsyn tagen till sänkningen av arbetsgivaravgiften

Jord- och skogsbruk	22%
Gruvor- och industri	30%
Bygg	25%
Handel	27%
Transport	27%
Hotell- och restaurang	23%
Information och kommunikation	30%
Juridisk och ekonomisk verksamhet	28%
Uthyrning, resor m.m	28%
Kultur och service	26%
Summa	28%

Hyresnedsättning i utsatta branscher

För att ytterligare stödja utsatta företag i nuvarande kris har regeringen även infört ett stöd för hyresnedsättning i vissa utsatta branscher som sällanköpshandel, hotell- och restaurang och vissa servicenäringar. Stödet är utformat på så sätt att regeringen bidrar med halva hyressänkningen under tre månader under förutsättningen att hyresvärd står för den andra halvan. Som mest kan hyran sänkas med 50 procent under perioden. I det fallet har alltså hyresvärden accepterat en hyressänkning på 25 procent och staten skjuter till ytterligare 25 procent.

Även om hyresvärdarna är villiga att sänka hyrorna kommer insatsen inte att räcka till för att sänka någon större del av de fasta kostnaderna. De fasta kostnaderna uppgår till över 150 miljarder kronor per månad i det privata näringslivet och regeringens hyresstöd beräknas belasta statsbudgeten med 5 miljarder kronor totalt under en period på tre månader.

I Bisnodes Serranodatabas finns inte företagens hyreskostnader specificerade. Vi har i våra beräkningar utgått ifrån att hyreskostnaderna uppgår till hälften av de fasta kostnaderna. De fasta kostnaderna har vi beräknat som summan av övriga rörelsekostnader i tabell 1 plus det externa räntenettet. Med dessa antaganden kan de fasta kostnaderna inom hotell- och restaurang sänkas med knappt 25 procent. Inom handel och kultur och service är det flera delbranscher som inte omfattas av hyresstödet. Därför uppskattas den maximala sänkningen av de fasta kostnaderna i dessa branscher till 7 respektive femton procent.

I nästa steg kan vi nu räkna fram hur stor del av stilleståndskostnaderna som kvarstår när regeringens insatser för att sänka både personal- och hyreskostnader räknas in. I våra beräkningar utgörs stilleståndskostnaderna alltså av personalkostnader, övriga rörelsekostnader och det externa räntenettet. I denna del har vi utgått från bokslutsdata för 2018. I tabellen nedan gör vi även

jämförelser med det skydd för fasta kostnader som introducerats i Danmark. Där kan företag där omsättningen gått ned till noll få ersättning av staten upp till 80 procent av de fasta kostnaderna.

Tabellen ska läsas så här. om vi tar tillverkningsindustrin som exempel. Stilleståndskostnaderna uppgår till 70 miljarder kronor varav 38 procent är personalkostnader och 62 procent är fasta kostnader inklusive det externa räntenettet. Det totala stödet för personalkostnader med full korttidspermittering och sänkta arbetsgivaravgifter motsvarar 26 procent av stilleståndskostnaderna.⁴ Tillverkningsindustrin får inget stöd för hyreskostnader så det totala stödet vid stillestånd uppgår till 26 procent. Om det danska systemet infördes skulle det vid stillestånd ge 50 procent av stilleståndskostnader vilket sammanlagt skulle göra att 76 procent av stilleståndskostnaderna kunde undvikas.

Tabell 4 Jämförelse av hur stor del av stilleståndskostnaderna som skulle kompenseras i nuvarande svenska system och om det danska skyddet för fasta kostnader infördes

	Stillestånds- kostnader/månad (miljarder kronor)	Andel personal- kostnader	Andel fasta kostnader	Maximalt stöd för personal- kostnader/ stillestånds- kostnader	Maximalt stöd för fasta kostnader i Sverige (hyresstöd)/ stillestånds- kostnader	Maximalt stöd för fasta kostnader i Danmark/ stillestånds- kostnader
Jord- och skogsbruk	4	26%	74%	20%	0%	59%
Gruvor- och industri	70	38%	62%	26%	0%	50%
Bygg	23	65%	35%	49%	0%	28%
Handel	56	40%	60%	29%	4%	48%
Transport	33	26%	74%	19%	0%	59%
Hotell- och restaurang	8	51%	49%	40%	12%	39%
Information och kommunikation	33	39%	61%	27%	0%	49%
Juridisk och ekonomisk verksamhet	42	45%	55%	32%	0%	44%
Uthyrning, resor m.m	20	47%	53%	34%	0%	42%
Kultur och service	5	45%	55%	33%	8%	44%
Summa	295	41%	59%	30%	1%	47%

Tabellen visar att med dagens svenska stödsystem kan företagen undvika 31 procent av stilleståndskostnaderna. Skulle vi istället för den svenska hyresnedsättningen införa det danska skyddet för fasta kostnader hade företagen kunnat minska sina stilleståndskostnader med 77 procent.

Som framgår av sammanställning ger det danska systemet ett helt annat skydd för stillastående företag. Det skulle göra att betydligt fler företag hade möjlighet att övervintra under coronakrisen och därmed skulle även ett stort antal jobb kunna räddas. I nästa avsnitt studerar vi hur riskerna för konkurs påverkas av dessa olika nivåer på de statliga räddningsinsatserna.

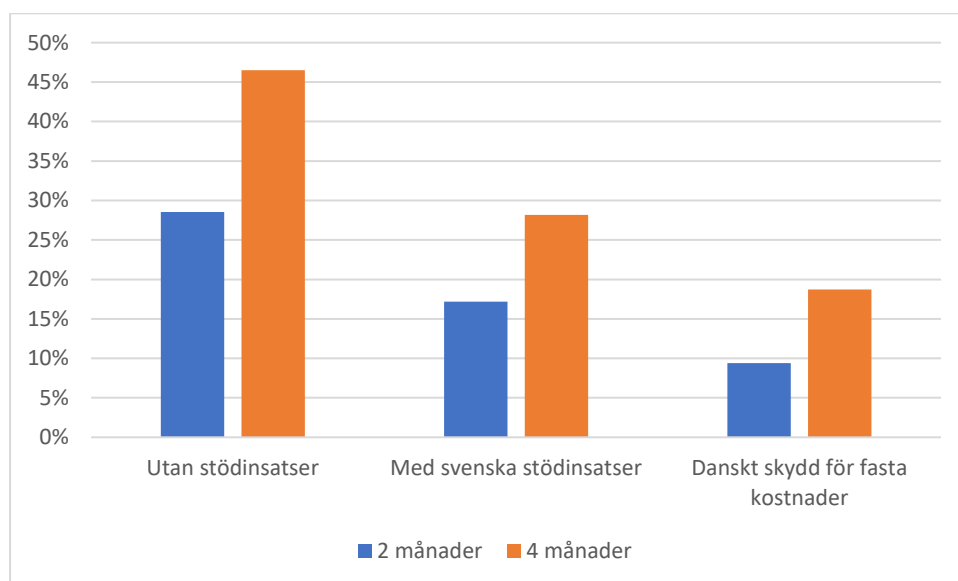
⁴ Som framgick i tabell 3 kunde personalkostnaderna inom tillverkningsindustrin sänkas med 70 procent och personalkostnaderna utgör 38 procent av stilleståndskostnaderna ($0,7 \cdot 0,38 = 0,26$).

Konkursrisker vid olika skydd för stilleståndskostnader

När halva aktiekapitalet är förbrukat i ett aktiebolag måste företagen upprätta en kontrollbalansräkning och då är risken för konkurs överhängande. Det samlade egna kapitalet skiljer sig mycket mellan olika företag. Vissa aktiebolag har drivits länge och har därför stora reserver och kan absorbera relativt stora förluster innan halva aktiekapitalet är förbrukat. Andra är relativt nystartade och saknar dessa reserver. Vi har studerat skillnaderna mellan det egna kapitalet⁵ och halva aktiekapitalet för i de cirka 240 000 aktiebolag som ingår i studien. På det sättet får vi fram vilka reserver som finns i de enskilda bolagen. Sedan räknar vi fram stilleståndskostnaderna per månad och gör jämförelser i tre scenarion. Ett utan stöd, ett med Sveriges nuvarande stöd och ett där det svenska stödet för hyreskostnader byts ut mot det danska stödet för fasta kostnader.

Det visar sig då att utan skydd skulle cirka 30 procent av de svenska företagen ha förbrukat halva aktiekapitalet vid två månaders stillestånd. Med det svenska stödet för korttidspermitteringar, sänkta arbetsgivaravgifter och hyreslättnader sjunker andelen som inte klarar två månader till 17 procent. Om vi istället skulle inför det danska stödet för fasta kostnader skulle enbart 9 procent inte klara två månaders stillestånd.

Figur 2 Andel av företagen som riskerar konkurs vid två respektive fyra månaders stillestånd utan stöd, med svenskt stödpaket och med det danska skyddet för fasta kostnader

Studerar vi antal anställda i dessa företag är det cirka 240 000 färre anställda som riskerar att förlora sina jobb i konkurser om Sverige kopierade det danska stödet för fasta kostnader. Det är viktigt att komma ihåg att detta inte är en prognos på hur många som kommer att förlora jobbet på grund av konkurser, för alla företag står inte stilla. Men slutsatsen att antalet anställda som riskerar att förlora jobbet på grund av konkurser skulle kunna halveras med det danska systemet är inte alltför vågad.

⁵ Till det egna kapitalet räknas drygt 70 procent av de obeskattade reserverna.

I tabell 5 framgår hur de olika branscherna påverkas av de olika nivåerna på stöd för stillestånd. Det svenska stödinsatserna ger främst lättnader för företag inom hotell- och restaurang medan ett danskt stödssystem skulle rädda företag i fler branscher.

Tabell 5 Andel företag som skulle förbrukat halva aktiekapitalet efter två månaders stillestånd vid tre olika scenarion

	Andel företag som skulle ha förbrukat halva aktiekapitalet vid två månaders stillestånd	Andel med det svenska stödssystemet	Andel med det danska skyddet för fasta kostnader
Jord- och skogsbruk	19%	14%	6%
Gruvor- och industri	22%	13%	7%
Bygg	26%	13%	8%
Handel	27%	16%	10%
Transport	44%	33%	14%
Hotell- och restaurang	58%	39%	26%
Information och kommunikation	22%	13%	6%
Juridisk och ekonomisk verksamhet	19%	11%	5%
Uthyrning, resor m.m	46%	31%	16%
Kultur och service	44%	26%	14%
Summa	29%	17%	9%

Sammanfattning och slutsatser

I den här promemorian analyseras svenska företags möjligheter att övervintra under coronakrisen. Coronaepidemin har lamslagit stora delar av näringslivet. Många företag har tvingats att helt upphöra med sina verksamheter. Ofta på grund av att efterfrågan upphört men i vissa fall också på grund av uteblivna leveranser.

Samtidigt finns det en förhoppning om att delar av efterfrågefallet kan tas tillbaka när samhället öppnar upp igen. Hushåll som under krisen till exempel avhållit sig från att till köpa sällanköpsvaror kommer att behöva göra det när möjligheten ges. Men frågan är hur stor del av de svenska företagen som lyckas övervintra tills samhället öppnar upp igen.

Varslen på arbetsmarknaden har ökat kraftigt under de senaste månaderna och detsamma gäller antalet företag som försatts i konkurs eller rekonstruktion. I denna analys studeras hur stora stilleståndskostnaderna är för företag som försöker övervintra och behålla sin personal. En första slutsats är att de företag som använder sig av full korttidspermittering tillsammans med de sänkta arbetsgivaravgifterna kan sänka sina personalkostnader med mellan 67 och 84 procent. Den största sänkningen får mindre företag med relativt låga lönenivåer.

Utöver personalkostnader har företagen även fasta kostnader som till exempel räntor, hyror och leasingavtal som inte försvinner när verksamheten ligger nere. Den svenska regeringen har infört ett hyresstöd för vissa branscher. Men våra beräkningar visar att även när vi inkluderar samtliga resultatpåverkande krisstöd som regeringen infört behöver företagen ändå betala knappt 70 procent av stilleståndskostnaderna. Detta kan jämföras med det danska systemet där företag vars verksamhet ligger nere kan få ersättning för uppemot 80 procent av de fasta kostnaderna. Vår analys visar att om det danska systemet skulle införas i Sverige skulle företagen enbart behöva betala drygt 20 procent av stilleståndskostnaderna.

Detta skulle i sin tur ha stor betydelse för företagens möjligheter att övervintra under coronakrisen. Vår analys visar att antalet förväntade konkurser skulle kunna halveras med det danska stödet för fasta kostnader.

Att införa det danska skyddet skulle givetvis belasta de statsfinanserna. Omräknat till svenska förhållande blir totalkostnaden uppemot 100 miljarder kronor. Men denna summa måste vägas mot de kostnader som uppstår om stora delar av näringslivet slås ut. På kort sikt handlar det om att Sverige inte fullt ut kan dra nytta av den ekonomiska återhämtning som förväntas när olika länder öppnar upp igen. På längre sikt handlar det om människors vilja att satsa på entreprenörskap och innovation.